

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук

ОСТРОВСЬКОЇ НАТАЛІЇ ОЛЕКСАНДРІВНИ

на дисертацію **Лабенка Олександра Івановича**

«Формування соціально-психологічної готовності

військовослужбовців збройних сил України до виконання завдань за

призначенням в умовах гібридної війни»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

Галузь знань 23 Соціальна робота,

Спеціальність 231 Соціальна робота

Повномасштабне військове вторгнення Російської Федерації на територію України 24 лютого 2022 року стало неминучим наслідком довготривалої цілеспрямованої агресивної політики Кремля проти нашої держави та неоголошеної гібридної війни, яка триває на території України вже протягом 10 років.

На межі тисячоліть традиційна війна як військове зіткнення двох держав чи блоків країн із визначеними політичними цілями вже відійшла у минуле. Їй на зміну прийшла нова форма сучасної війни – гібридна війна, яка поєднує у собі як засоби конвенційної війни (використання збройних сил та військової техніки у відкритому воєнному протистоянні), так і невійськові засоби (політичний, економічний та дипломатичний тиск на суспільно-політичні та економічні суб'єкти країни-жертви, організація демонстрацій, актів непокори, саботажу у країні-цілі, проведення на її території різноманітних диверсій та терористичних актів, широке застосування інформаційно-пропагандистських методів із використанням сучасних інформаційних технологій тощо).

Зрозуміло, що у нових умовах ведення сучасних війн потребують кардинального переосмислення дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства, населення країни, спрямовані на пошук нової стратегії захисту держави від потенційних та реальних загроз гібридного характеру. Звісно, це стосується й розробки нових підходів до якісної підготовки військовослужбовців збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни.

З огляду на вище сказане актуальність дослідження не викликає сумніву.

Науковий апарат дослідження, представлений у вступі (об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, провідна ідея, концепція, тощо) свідчить про належний рівень дослідницької культури здобувача та відрізняється чіткістю формулювань і логічною послідовністю. Ґрунтовність наукових положень та отриманих результатів дослідження підтверджені критичним аналізом соціально-психологічної теорії і практики соціальної роботи за проблемою дисертації, теоретичними і практико орієнтованими висновками. Автором використано комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів наукового пошуку, що дали можливість організувати та провести на високому рівні дослідно-експериментальну роботу й здійснити перевірку ефективності отриманих результатів.

Серед теоретичних здобутків дослідження заслуговують на увагу визначені й теоретично обґрунтовані педагогічні умови формування соціально-психологічної готовності військово-службовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни, а саме: формування патріотизму як фундаменту системи цінностей, ціннісних орієнтацій, установок, мотивів, потреб, спрямованих на максимально ефективне виконання завдань за призначенням з метою перемоги над ворогом; спрямування змісту фахової підготовки на формування медіакомпетентності у військовослужбовців як ефективного засобу протидії інформаційно-психологічному впливу супротивника на особовий склад Збройних сил України і населення під час виконання завдань за призначенням; 3) соціально-психологічна спрямованість практичної підготовки військовослужбовців Збройних сил України як запоруки ефективного виконання завдань за призначенням на основі соціально-психологічного досвіду, знань, умінь і навичок.

Також показником якості представленої дисертації є, на наш погляд, конкретизовані наукові уявлення про сутність і зміст професійної соціально-психологічної підготовки військовослужбовців Збройних сил України в умовах

гібридної війни, а також *удосконалені* зміст, форми і методи професійної підготовки військовослужбовців Збройних сил України, розроблений діагностичний інструментарій щодо виявлення рівнів сформованості соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни.

Варто відзначити й практичне значення одержаних в ході наукового пошуку результатів, що полягає в успішній апробації визначених педагогічних умов формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців, упровадження яких у процес професійної підготовки військовослужбовців Збройних сил України сприяло підвищенню рівня сформованості у них соціально-психологічної готовності до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни. Методичні розробки, практичні рекомендації з формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни можуть бути використані у професійній діяльності військових Збройних сил України, в освітньому процесі закладів вищої освіти з підготовки майбутніх фахівців у галузях 053 «Психологія» та 231 «Соціальна робота».

Першій розділ дисертаційного дослідження присвячено дослідженню теоретичних засад формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни. Автором дуже вдало здійснено аналіз стану розробленості проблеми формування соціально-психологічної готовності військово-службовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни в сучасному науковому дискурсі, який представлено в двох аспектах: по-перше, узагальнено сучасні наукові погляди на сутність і особливості гібридної війни як новітнього суспільно-політичного явища; по-друге, з'ясовано стан розробленості проблеми формування соціально-психологічної готовності військово-службовців Збройних сил України в науковому просторі; досліджено зарубіжний досвід формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил до

виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни; розкрито сутність і структуру соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням.

У другому розділі роботи представлено наукове обґрунтування та розробка педагогічних умов формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни. Відповідно до методології дослідження в галузі соціальної роботи дослідно-експериментальна робота складалася з трьох етапів: констатувального (первинна діагностика рівнів сформованості соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням), формувального (розробка і реалізація педагогічних умов формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни), контрольний (контрольна діагностика рівнів сформованості соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням та визначення ефективності педагогічних умов).

Упровадження розроблених педагогічних умов здійснювалось з використанням таких форм і методів як: лекції, практичні заняття, самостійна й індивідуальна робота; проекти, написання есе, змагання, екскурсії, майстер-класи, фестивалі, виставки, консультації, благодійні та волонтерські акції, аналіз, створення та редагування медіа-контенту, використання соціальних медіа-платформ і блогів, дискусійні клуби, круглі столи, рольові ігри, моделювання ситуацій, тренінги, діалоги, дискусії, волонтерська діяльність та ін.

Текст дисертації супроводжується цифровими матеріалами, статистичними даними, таблицями, рисунками, які висвітлюють одержані в ході дослідження результати. Кожна з таблиць є результатом узагальнення та систематизації теоретичного й практичного матеріалу, що підтверджує якісний рівень дослідження.

Висновки до кожного розділу та загальні висновки є логічними і послідовними, вичерпно та різнобічно розкривають сформульовані завдання і результати дослідження.

Отже, все вище викладене дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації дисертації Лабенка Олександра Івановича достатньо обґрунтовані й достовірні, а представлені результати мають як теоретичне, так і практичне значення для теорії і практики соціальної роботи.

Разом з тим, в контексті ділової полеміки, вважаємо за необхідне висловити деякі дискусійні положення та окремі побажання:

1. У підрозділі 1.2. «Зарубіжний досвід формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни» при розгляданні досвіду інших країн, варто зазначити, що робота значно виграла б якщо дисертантом було б визначено, що саме з цього досвіду можна було б запровадити для підготовки українських військовослужбовців саме в умовах гібридної війни.

2. У підрозділі 2.1. «Критерії, показники та діагностика рівнів сформованості соціально-психологічної готовності військовослужбовців Збройних сил України до виконання завдань за призначенням», під час опису комплексу діагностичних методів, на нашу думку доцільно було б зазначити до якого саме критерію належить кожна з запропонованих діагностичних методик.

3. Вважаємо також необхідним урівноважити обсяг підрозділів 2.2. та 2.3. другого розділу дисертації. Підрозділ 2.2 є надто розлогим за формою подання інформації, що можна було б виправити додавши до нього наочні засоби структурування представлених матеріалів (узагальнюючі таблиці, схеми), що сприяло би його скороченню за обсягом, але дозволило б не втратити повноту інформації. Підрозділ 2.3, навпаки, потребує доповнення в частині опису, порівняння та інтерпретації отриманих результатів констатувального і формувального етапів експерименту.

4. Дисертація містить цінний теоретичний і практичний матеріал, на основі якого можна було б сформулювати певні методичні рекомендації щодо

формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни. На нашу думку, варто було б включити такі методичні рекомендації у додатки дисертаційної роботи.

Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи загалом, і швидше є приводом для наукової дискусії.

На підставі зазначеного вище, вважаємо, що дисертація Лабенка Олександра Івановича на тему: «Формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців збройних сил України до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни», подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням, відповідає нормативним вимогам до написання робіт такого типу, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри соціальної педагогіки
ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Наталія ОСТРОВСЬКА

Підпис	<u>Островської Н.</u>
Засвідчую	
Начальник відділу кадрів	<u>Віта Никитенко</u>
ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"	

Віта Никитенко

